

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Харківська державна академія фізичної культури
Львівський державний університет фізичної культури імені
Івана Боберського
Глухівський національний педагогічний університет ім. Олександра
Довженка
London Metropolitan University (Університет Лондон Метрополітен)
Університет Миколи Коперника (Республіка Польща)**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю

01 грудня 2023 року

CURRENT ISSUES OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

collection of materials of the IV All-Ukrainian Scientific and Practical
conferences with international participation

December 01, 2023

Полтава, 2023

Отже, тенденція сучасного футболу в Європі спонукає команди, тренерів та гравців використовувати більш комбінаційний та видовищний футбол. Тактичні дії команд високого класу суттєво відрізняються в залежності від тактичної побудови гри команди суперника. При виборі ефективної тактики на гру необхідно враховувати низку факторів, головними серед яких є – можливості власної команди (антропометричні показники гравців, збалансованість команди, універсалізація гравців, рівень фізичної та технічної підготовленості, тощо), можливості команди суперника (особливості антропометрії суперників, стиль гри який проповідує команда суперник, рівень технічної та фізичної підготовленості, тощо) та від того де відбувається матч (на своєму або на чужому полі).

У сучасному футболі, коли рівень майстерності гравців практично однаковий вирішальну роль в підсумковому результаті гри відіграє саме вдало підібрана тактична побудова та система розташування гравців на футбольному полі. Подальші дослідження передбачається провести в напрямку вивчення інших проблем тактичної побудови гри у футболі.

Література

1. Ліпартеліані В. Особливості зовнішніх комунікацій професійного футбольного клубу [Текст] / Теорія і методика фізичного виховання і спорту, 2008. № 3. С. 59–62.
2. Несенюк М. Український футбол існує для власників команд, а не глядачів. Клубами має керувати професійна ліга [Текст] / Країна, 2018. № 48. С. 28–29.
3. Устенко Б. Організаційні зміни в структурі європейських професійних футбольних клубів під впливом комерціалізації [Текст] / Теорія і методика фізичного виховання і спорту, 2016. № 4. С. 21–24.

Філіпович Б. В., студент групи 102-ТК
*Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;*
Горголь П. С., завідувач кафедри ХТВС, доцент
*Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ІСТОРІЯ, СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК БАСКЕТБОЛУ

Науковці вважають, що найдавнішою грою, яка була схожа на баскетбол виникла серед Ацтеків та індіанців Майя у 1500 році до н.е. і називалася «ulama» або «ulama prehispanico». Ця гра має велику історію та глибокі корені в культурі давніх цивілізацій Мексики, таких як Ольмеки, Майя, Толтеки та Ацтеки, незважаючи на те що, в цій грі застосовувалися нескладні правила, в неї було важко грати саме фізично. У Ацтеків це було вертикальне кільце в якому розмір отвору був майже однаковий з м'ячем, а сам м'яч важив від 2 до 4 кг і був суцільний всередині. Тому, охочих пограти в цю гру зараз майже не

має [1]. Історія баскетболу розпочалась 21 грудня 1891 року в США наприкінці XIX століття, коли американець Джеймс Нейсміт вперше започаткував гру, під час якої гравці кидали м'яч в корзину. Цей новий вид спорту швидко набув популярності, і вже до кінця XIX століття баскетбол здобув визнання.

Вдосконалення в баскетболі розпочалося з пошуку новаторських ідей. Винахідники та спортивні команди активно вивчали гру, враховуючи психологічні та фізичні можливості гравців і динаміку матчів. Завдання полягало в тому, щоб створити правила, які зможуть покращити якість гри та зробити її більш захопливою для глядачів. В експериментальному форматі під час тренувань та турнірів застосовувалися нові правила. Тестування в реальних умовах дозволяло збирати відгуки гравців, тренерів та арбітрів, ідентифікувати сильні та слабкі сторони нововведень. Перші правила від винахідника баскетболу Джеймса Несміта було застосовано на наступний день після їх створення. Їх було всього 13. У січні 1892 року данні правила були перевірені на практиці та опубліковані ним у шкільній газеті «Трикутник» (в якій він працював) під заголовком «У нас є нова спортивна гра [2].

Стрімкий розвиток баскетболу розпочався після проведення першої офіційної гри, яка відбулася в Спрінгфілдському коледжі у присутності ста глядачів, 12 лютого 1892 року. Цей матч який відбувся на майданчику вдвічі меншому за розмірами ніж сучасний, завершився з результатом 2:2.

У 1893 році на баскетбольному майданчику з'явилися звичні для всіх залізні кільця з сіткою замість плетених корзин. Нова гра виявилася наскільки цікавою та динамічною, що в 1894 році в США були видані перші офіційні правила. У наступному році у правилах гри були введені штрафні кидки з відстані 5 м 25 см; а ведення м'яча гравцями у всіх його варіантах було узаконено лише в 1896 році. Для забезпечення комфорту та оптимальних умов гри. Вдосконалюється екіпіровка і створюється ефективна стратегія, яка дозволила тренерам вивчити потреби та вподобання гравців на основі їхнього безпосереднього ігрового досвіду. Після цього, поступово у містах Сполучених штатів масово починають з'являтися професійні команди. Однією з найвідоміших команд на той час була «Нью-Йорк Ренесанс». У цей період створюються й жіночі команди, зокрема «Жіноча баскетбольна команда коледжу Васара» у 1896 році.

В 1906 році на Олімпійських іграх у Сент-Луїсі (США) був організований показовий турнір між командами декількох міст. На той момент, баскетбол був лише улюбленою грою американських коледжів, а змагання проходили тільки на регіональному рівні. Все змінилося, коли у 1925 році була створена «Американська баскетбольна ліга», у Франції, ліга національного баскетболу «ЛНБ», а у Великій Британії баскетбольна ліга «ББЛ». Нові баскетбольні ліги почали відкриватися і в інших країнах світу.

Найпопулярнішими гравцями в баскетболі тоді були: Карім Абдул-Джаббар і Уїлтон Чемберлен, а сучасними зірками: Клайд Дрекслер, Гранд Хилл та інші.

Станом на сьогодні найвидатнішими є команди: «Бостон Селтікс», США, «Гравлін Дюркерк», Франція, а серед українських команд: «Київ», «Будівельник», «Азовмаш»[3].

Література

1. Ікони спорту. Легендарний фінал 1972 року. СРСР та США / В. А. Гомельський. К.: Ексмо, 2017. (Майстри спорту (Ексмо)).
2. Книжка тренерів NBA. Техніки, тактики та тренерські стратегії від геніїв баскетболу / National Basketball Coaches Association (NBCA). К.: Ексмо, 2009.
3. Кобі Брайант. Філософія гри та життя легендарної Чорної Мамби. К.: Ексмо, 2014.

Чабан Б. А., магістрант групи 601-ФС
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД ФОРМ І ВИДІВ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ

Форми і види занять спортсменів фізичною культурою. Існування людини, де поєднується матеріальне і духовне володіння світом, виражається в культурі життя. Культура життя може бути визначена як спосіб свідомої організації особистістю своєї життєдіяльності, що забезпечує її всебічний і гармонійний розвиток в інтересах суспільства. Фізична культура, засоби, методи і форми якої сприяють зміцненню здоров'я і працездатності людини, підготовці до активної трудової діяльності, займають важливе місце.

Фізична культура – це сукупність матеріальних і духовних цінностей, що створюються і використовуються для фізичного удосконалення людей, вона становить частку загальної культури суспільства. Фізична культура сприяє розвиткові в людині, поряд з фізичною силою, здоров'ям і гарною поставою, таких прикмет характеру, як фізична вправність, загартованість, почуття честі у змаганні, грі та праці, швидкість, рішучість і обережність, толерантність, товариськість, відвага, динамічність, чесність, сила волі. Фізичне виховання дітей і молоді в Україні є невід'ємною частиною системи народної освіти, важливим компонентом їх гуманітарного виховання, формування в них патріотичних почуттів, фізичного та морального здоров'я, удосконалення фізичної і психологічної підготовленості до активного життя і діяльності.

Природа як джерело фізичного розвитку людини і її загартованості. Фізичне виховання дітей і підлітків існувало вже в первинному суспільстві у формі організованих ігор та розваг, в основі яких лежала трудова діяльність. Ще в епоху Київської Русі дітей із семи років навчали стрільбі з лука, володінню списом і арканом, їзді верхи, а з 12 років – справжнім військовим хитрощам, тобто мистецтву бою. Традиції фізичної культури та психофізичного загартовування передавалися від покоління до покоління.